

vitéz Poltáry Vilmos, m. kir. vezérőrnagy élete képekben

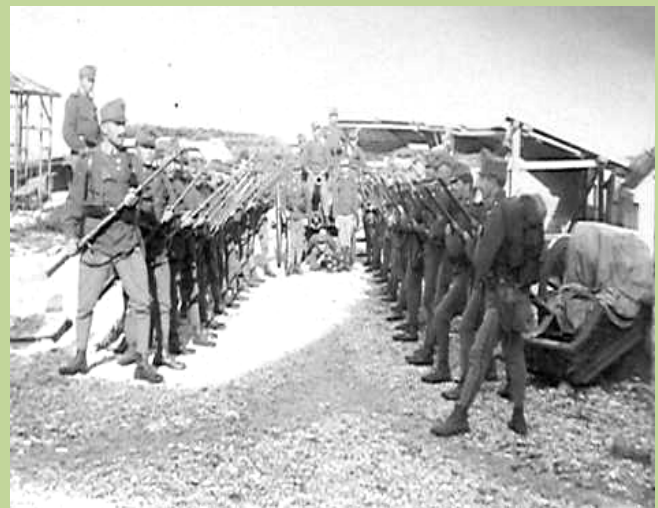
1889 szept. 29 - 1975 aug.19.

Lejegyezte unokája, Barátossy (1953-ig Korondi) György, Budapesten,
2011.február 25-én, a kommunizmus üldözötteinek emléklapján.

v. Poltáry (1926-ig Praksz) Vilmos 1889. szept. 29-én, kispolgári családban született. Szülei támogatásával, az akkor felemelkedési lehetőséget nyújtó tiszti pályára megy.

Az 1904-es tanévben a kassai kadet iskolában folytatja tanulmányait 1904-1908-ig. Ezek az iskolák nem csak katonát, hanem viselkedni tudó embereket faragtak a cögerekből (németül Zögling, hadapród növendékek). Élete végéig emlékezett rá, és én is emlékezni fogok, talán unokám is, hogy az egyik első közös étkezés során az asztalfőn ülő végzős cöger megszégyenítette a többiek előtt, mert harapta és nem törte az asztalnál a kenyeret. Már pedig a kenyeret törik, s nem harapják! Kiképzésük persze nem ennyiből állt! A szuronyos puskás csukló-gyakorlatok mellett a közelharcot a mai modern védőruhákhoz hasonlóan tanulták. Nem maradhatott el a síelés, de a kétkezi földmunka sem! S a fizikai felkészítés mellett erkölcsi tartásra is nevelték őket, s a haza mindenekfölötti szeretetére.

Nagyapám balról, szemből az első

1908-ban zászlóssá avatták és az albán határ közelében, a Hum-tól nem messze fekvő sziklás Trebinjében, a soproni 76-os ezred 2. határvadász zászlóaljában kezdte meg szolgálatát, s hordta büszkén a határvadászok tollas csákóját.

Praksz (1926-tól Poltáry) fhdgy. közepén, a fehér határvadász tollal, 1915

A trónörökös párt meggyilkoló, casus belli-ként (háborús ok) szolgáló sarajevói merénylet idején egysége Sarajevo-tól 16 kilométerre készült egy hadgyakorlatra, s felszerelésüket hátra hagyva, fegyverrel és 120 éles lőszerrel elsőként – 50 lépés futás, 50 lépés gyaloglás módszerrel – értek be a megrettent városba.

Az első világháborúban 43 hónapot szolgált első vonalban a déli fronton, részt vett Bukarest elfoglalásában, röviden az olasz fronton is volt.

A világháborút századosi rangban fejezte be.

1920-ig a Honvédelmi Minisztérium állományában volt, majd 1920 nov. 16-tól átkerült a csendőrséghez.

1920-29-ig Enyingen századosi rangban szolgált mint szárnyparancsnok, majd 1929-33-ig Balassagyarmaton volt osztályparancsnok örgy. rangban.

Beosztottjai szigorúsága ellenére nagyon szerették, mert akik megtették a dolgukat, azokért tűzbe ment. Ezt öcsém apósának egy öreg csendőr, Császár bácsi (Kaiserből magyarosított, nagyapám tanácsára) mesélte, aki Balassagyarmaton szolgált a keze alatt. Közel 10 évvel később a visszatért Észak-Erdélyben találkoztak, amikor az akkor már vezérőrnagy Nagyapám, mint a Csendőrség Felügyelő Helyettese szemlét tartott. A szemle végén az őt kísérő tiszteket elhagyva, odament Császár bácsihoz, kezet fogott vele, megveregette a vállát, megkérdezte, „hogyan van Császár? Van valami kívánsága?”

A város lakói még évtizedek múltán is megbecsüléssel emlékeztek a „kakastollásokra”. A 90-es években MDF (Magyar Demokrata Fórum) által szervezett piacon vásárolván, megkérdeztem egy idős parasztasszonyt, honnan hozta ezt a szép árút? Balassagyarmatról! Mire megjegyeztem, nagyapám a 30-as években ott volt csendőr parancsnok. „Akkor nagyon rendes ember lehetett!” válaszolt a néni.

1933-39-ig Budapesten a Honvédelmi Minisztériumnál referens, majd oszt. vez. helyettes.

1939-42-ig Szombathelyen, a III. Csendőr-kerület (Vas, Zala, Veszprém) parancsnoka ezredesi rangban.

**Csendőrnapi felvonulás, 1941. február 14. Szombathely.
v. Poltáry Vilmos cső. ezds. III. csendőrkerület pk. jobbról a negyedik**

A Délvidék visszatérése után szülővárosában, a Duna-Tisza összefolyásánál lévő Titelen emlékművet állítanak, amelynek avatásán őt kérték fel a díszbeszédre

VITÉZI HIRADÓ

Kitüntetés, címadohányozás, kinevezés (vitézek)

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága az 1941. évi október 21. napján, Budapesten kelt legfeljebb elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy **Vitéz Jány Gusztáv** vezérezredes a II. oszti. német Vaskereszthez a pántot elfogadhassa és viselhesse.

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága 1942. évi július hó 23-án kelt legfeljebb elhatározásával adományozni méltóztatott az altábornagyi rendfokozat címét: **vitéz Zay Odón** nyugállományú vezérőrnagynak.

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága az 1942. évi július hó 23. napján kelt leg-

feljebb elhatározásával 1942. évi augusztus hó 1-ével megbízni, illetve kinevezni méltóztatott:

vitéz Poltáry Vilmos ezredest, a m. kir. csendőrség felügyelője mellé beosztott tábornok teendőinek ellátásával, **vitéz Vadász István** ezredest, a m. kir. pécsi IV. csendőrkerület parancsnokául,

vitéz Szabadhegyi Ferenc ezredest, a m. kir. budapesti I. csendőrkerület parancsnokául,

vitéz nemes battányi Paksy-Kiss Tibor ezredest, a m. kir. kolozsvári IX. csendőrkerület parancsnokául és

vitéz Balázs-Firi Gyula ezredest, a m. kir. szombathelyi III. csendőrkerület parancsnokául.

1942-43 szept. 1-ig beosztott tábornok, majd Csendőr Felügyelő helyettes (Vitézi Híradó, 1942. aug. 8-i szám)

Arcképe az 1940. évi csendőrségi Zsebkönyvből

vitéz Postáry Vilmos
ezredes,
a m. kir. szombathelyi III. csendőrkerület parancsnoka.

Poltáry Vilmos 18 kitüntetésben részesült:

A kitüntetések a csendőr zsebkönyv szerint:

- ¹ Magyar Érdemrend középkeresztje (Mér. Kpk.)
- ² Magyar Érdemrend tisztikeresztje (Mér. tk.)
- ³ Magyar Érdemrend lovagkeresztje (Mér. Lvkg)
- ⁴ III. osztályú katonai Érdemkereszt (K.ék. III.oszt) (hadidíszítmény kardokkal)
- ⁵ Ezüst Katonai Érdemérem a Katonai Érdemkereszt szalagján kardokkal
- ⁶ Bronz Katonai Érdemérem a Katonai Érdemkereszt szalagján kardokkal
- ⁷ Károly csapatkereszt
- ⁸ Nemzetvédelmi kereszt
- ⁹ Háborús emlékérem a piros-fehér-zöld színű hadiérem szalagján a kardokkal, és sisakkal díszítve.
- ¹⁰ II. oszt. Tiszti Katonai Szolgálati jel (Sz²)
- ¹¹ Erdélyi emlékérem
- ¹² Délvidéki emlékérem
- ¹³ Katonai Jubileumi Kereszt
- ¹⁴ 1912/13 évi mozgósítási kereszt
- ¹⁵ II. osztályú német vaskereszt
- ¹⁶ Török Hadiérem (Török vasfélhold)
- ¹⁷ Bolgár háborús emlékérem
- ¹⁸ A Vitézi Rend jelvénye

1943 szept. 1-ével saját kérésére nyugdíjazzák.

1943. nov. 1-től Ellenőrző tábornokként reaktiválják. Feladata a hadikórházak és a kibombázottak elhelyezésének felügyelete. 1945 márc. 27-én Szombathelyen kapott, 63.459/1. KR. –1945 számú felhatalmazás szerint felkészült a kitelepítésre. A mellékelt távirat szerint a tisztek szolgálati gépkocsijukon a családjukat is magukkal vihetik visszavonuláskor, de külön gépjárművet erre a célra nem biztosítanak.

MTK 5529 III. 27 0040=='' SSD''

VT.- POLTAARY.- VILMOS VOERGY.- SZOMBATHELY.-

63.459/1. KR. -1945. SZAAM. --

TAARGY: ELLENOERZOE TABORNOKOK ERTESEITESE.==

FELHATALMAZOM, AZ OESSZES ELLENOERZOE TAABORNOKOKAT, ILLETOLEG EZREDESEKET, HOGY CSALAADJUK, TARTOZKODAASI HELYEERE BIVONULJANAK, KEESZUELJENEK FEL A KITELEPUELESRE.- EHHEZ CSAK SAJAAT GEEPKOCSIJUKRA SZAAMITHATNAK. UEZEMANYAGOT A H. M. ES HFP. III. - CSAFSEEGTOEL KAPNAK. =

GYEPUE II. 1945. MAARCIVS HO 26- AAN A H. M. EES HFP.

REND- BOEL: SZENTPAALY ALEZ. SK. +++ aláírás

Távírási adatok		Távírási adatok							
küldő	kitől	hó nap	óra, perc	aláírás	küldő	kitől	hó nap	óra, perc	aláírás
1.	Déle	11	27	157	3.				
2.					4.				

Vilmos Voergy
1945 III 27
157

A kitelepülési parancsot végrehajtva, szerencsésen kiértünk Bajorországba, Griesbach im Rottal nevű 3000 fős falucskába, Passautól 28 km-re, ami otthonunk, második hazánk lett. Griesbach és a környéke az amerikai megszállási zónához tartozott, ahol a katonákon kívül mintegy negyedmillió polgári menekült elhelyezéséről, ellátásáról is gondoskodni kellett. Az amerikai hírszerzés által a magyar tábornoki karról készített felmérésben Poltáry Vilmos „kötelességtudó, megközelíthetetlen” minősítést kapott és a járásban lévő 16 000 magyar parancsnokságával őt bízták meg. De a magyar „közigazgatás” megszervezéséért, különösen a fegyelem fenntartásáért nem sok köszönetet kapott, így tisztségéről 1945. aug. 18-án lemondott. A felvett jegyzőkönyvek, köszönő levelek, griesbachi naplója szinte csodával határos módon, kardjával és Édesapám kardjával, kardbojtjával együtt megmaradt. A napló bemutatja életüket és lelki állapotukat: „Mindenük megvan, mégis, állandóan visszatérő motívum, hogy mikor mehetünk már haza?”

v. Poltáry Vilmos ujjenyomatos regisztrációs igazolványa

**HUNGARIAN - MILITARY
MILITARY GOVERNMENT OF GERMANY**

TEMPORARY REGISTRATION **Zeitweilige Registrierungskarte**

Name <i>vitéz Poltáry Vilmos</i>	Alter <i>56</i>	Geschlecht <i>male</i>
Name	Age	Sex
Ständige Adresse <i>Bpest. Sat. Inre h.v. a. 83-85</i>	Beruf <i>brig. general in pension</i>	Occupation
Permanent Address	Occupation	
Jetzige Adresse <i>Griesbach 73.sz.</i>	Griesbach	
Present Address		

Der Inhaber dieser Karte ist als Einwohner von der Stadt *Griesbach* vorschrittmäßig registriert und ist es ihm oder ihr strengstens verboten, sich von diesem Platz zu entfernen. Zuwiderhandlung dieser Maßnahme führt zu sofortigem Arrest. Der Inhaber dieses Scheines muß diesen Ausweis stets bei sich führen.

The holder of this card is duly registered as a resident of the town of *Griesbach* and is prohibited from leaving the place designated. Violation of this restriction will lead to immediate arrest. Registrant will at all times have this paper on his person.

6 H 1

<p>Legitimations Number Identity Card Number</p> <p><i>v. Poltáry Vilmos</i></p> <p>Unterschrift des Inhabers Signature of Holder</p>	 Right Index Finger	<p>Alyre J. Gallant</p> <p>Capt. AUS</p> <p>Name and Rank Mil Gov Officer, U.S. Army 13. 10. 1945</p> <p>Datum der Ausstellung Date of Issue</p>
---	---	---

(Dies ist kein Personalausweis und erlaubt keine Vorrechte).
(This is not an identity document and allows no privileges).

1945. VIII. 1. - 10. 30. ig havi
180 - P.M. Wehrosoldat

**HUNGARIAN - MILITARY
MILITARY GOVERNMENT OF GERMANY**

1945 nov. 5. - in

Zeitweilige Registrierungskarte

heil lbs. ogy

Geschlecht

Alter

Beruf

Occupation

Az amerikai hadifogságból 1946 márc. 8-án tér haza. Komáromban a tiszteket leszedik a vonatról, de Édesapám, Korondi Béla rövid úton kihozza a Budaörsi úti Károly laktanyából. Nem engedi, hogy a volt csendőröket igazoló bizottság előtt jelentkezzen, ezzel elejét veszi esetleges meghurcolásának.

Az igazoló bizottságok által kiadott „igazolás” nélkül csak segédmunkát lehet vállalni, így maradnak a volt tisztek kedvenc munkái, portás, éjjeliőr, stb. Egy ismerős gyógyszer nagykereskedésnél az enyhén náthás tulajdonos ismerteti a portás munkakörét, mire Nagypapám a „motozás” szót félreértve közli, „Ne haragudj, de botozást nem vállalok!”

Hogy Édesapámnak mennyire sikerült Nagypapám előéletét az ÁVH elől eltüntetni, azt az mutatja, hogy Nagyszüleim Édesapám letartóztatása és kivégzése után még 1,5 évig, egészen 1951 nyaráig a közös lakásban maradhattak öcsémmel és húgommal. Az 1942-ben átadott Szt. Imre herceg úti OTI telepen többnyire régi tisztek, hadiözvegyek laktak, akik tökéletesen ismerték Nagypapám előéletét, „Tábornok Úr”-nak szólították, de nem adták fel.

Az 1951-es kitelepítések hírére Nagyszüleim az utolsó utáni pillanatban elcserélték a lakás 2 szobáját egy „fehér” orosz, kommunizmus elől menekült vasutas, M. Bálint miskolci lakására. Az egyik szobában Édesapám egyetemista unokaöccse lakott egészen 1956-ig. A csere lezajlása után néhány héttel érte utól őket Miskolcon a budapesti címre küldött kitelepítési végzés „a kivégzett Korondi apósa, Poltáry Vilmos nyá. tábornok és felesége és velük élő két kiskorú unokájuk” részére.

Néhány napos szomszédunk, Balogh bácsi, szabó mester, azonnal felajánlotta, hogy a két gyereket Miskolc környéki szőlőjében elrejtí, de erre nem került sor. Édesanyám kétségbeesetten, könyörögve kérte a kitelepítés végrehajtásának ellenőrzésével megbízott rendőrtisztet „ne vegyék el a gyerekeimet!”. A rendőr egy darabig hallgatott, majd csendesén megjegyezte: „Asszonyom, én ismertem a férjét, nem fogom jelenteni, ha a gyerekek nem utaznak el!”. Nagyszüleim így Tizzasúlyra kerültek, de a derék rendőr diszkrétan, civil ruhában, csak távolról ellenőrizte az eseményt. Viselkedésével az akkori világban állását, s talán személyes szabadságát is kockáztatta. Igaz, a

Poltáry Vilmos (Tizzasúly, 1953)

szolnoki rendőrség hiányolta a gyerekeket, de Édesanyánk kérvényére végül megkaptuk a felmentést.

Tiszasúlyön a mezőgazdasági kampány-munkáktól kezdve a vasbeton elem készítésig mindent csinált. Az őket 125-ös Csepel motorján meglátogató orvos nagybátyám elmesélése szerint egy répaszedésnél Nagypám ásta fel a legtöbb répát, mégis ő kereste a legkevesebbet, mert a bért a felszedett terület alapján fizették. (Szovjet módszer, a fogságból hazatértek is meséltek róla.) Találékony magyarjaink a répa fejét lecsapva, egy kis földet rúgva rá, igen tempósan haladtak. Mikor nagybátyám rákérdezett, „Apus, mért nem csinálsz Te is úgy, mint a többiek?“, csendesen, fáradtan annyit mondott, „fiam, engem nem visz rá a lélek!” Becsülete saját mércéje szerint, az éppen uralkodó rendszerektől függetlenül működött.

A világtörténelem egyik legnagyobb tömeggyilkosának, Sztálinnak (kb. 40 millió ember halálát írják rovására) halála után, első miniszterelnöksége alatt, Nagy Imre eltörölte a kényszertartózkodási büntetéseket. A kitelepítettek mehettek, amerre akartak. Elvett lakásukat persze nem kapták vissza. Sőt! Budapestről is kitiltották őket, ugyanis hoztak egy olyan törvényt, ami csak annak engedte meg a Budapestre való bejelentkezést, aki 5 éves budapesti munkavisztonnyal rendelkezett. Nagyszüleim így Budakalászra, egy háború előtti tisztárs Lupa szigettel szembeni, Budapest közigazgatási határán éppen kívül eső, kicsinyke hétvégi házába költöztek be, ill. jelentkeztek be.

A Kertészeti Főiskola Villányi út és Szüret utca sarkán lévő telepén raktáros volt, mikor eljött a csodálatos forradalom. Bár soha nem politizált, hisz ez a tisztaknak régen amúgy is tilos volt, távollétében bevásárolták a Munkástanácsba. Az ő befolyása védte meg a főiskola személyzeti vezetőjét, aki viszont a forradalom bukása után azonnal megtámadta "fasiszta" múltjáért és fél évre börtönbe juttatta! Nagypámát 1957

július 17-én éjszaka, az ágyból kihúzva tartóztatták le és vitték Kistarcsára őriztbe. Egy Pobjeda-val – a szovjet autógyártás „Győzelem” névre keresztelt, Ford licenc alapján gyártott kocsija – mentek érte. A Pobjeda hátsó ülésén, ahogy beült, egy jól ápolts pisztolyra ült rá. Automatikus odanyúlt, de rögtön kapcsolt, s szólt, „valamelyiküknek kiesett a pisztolya!” „Megtalálta a pisztolyt” szólt hátra a legközelebb álló. Hogy mit

Ilyen címzésű zsákokban kellett küldeni a letartóztatottaknak a ellátmányt

terveztek, mire számítottak, szerencsére nem tudtuk meg, valószínű, ha kezébe veszi a fegyvert, azonnal lelőtték volna, fegyveres ellenállásért. Kistarcsán éjszakai riadó, hálóingben, pizsamában, mezítláb sorakoznak. Fiatal AVÓ-s főhadnagy szórakozna vele, a Tábornok úr bütykös lábán élcelődik, amit Nagypám szó nélkül hallgat. Mérgében az AVÓs rákiált: „azt tudja, hogy én akár pofon is vághatnám?” „Tudom, de azt is tudom, nem fogja megtenni!” hangzott a nyugodt, de kemény válasz. S nem is tette, mert tudta, hogy a „Tábornok úr” még 68 évesen is valószínűleg egyetlen ütésével földre terítette volna. (Még 72 éves korában is könnyen felemelte azt, ami alatt én, a 18 éves iskolai válogatott tornász nyögtem.)

1958 január 17-én szabadult, de utána még évekig REF alatt állt (rendőri felügyelet) és este 8 után otthon kellett tartózkodjon. Nagypám húgának 24 m²-es lakásában kaptak menedéket. (Ma Apor Vilmos tér 2., akkor Stromfeld Aurél u 2, majd később Lékai J. tér 2 volt, a Pilsudsky emléktáblás ház).

Élete további részét családjá békés, szerető körében töltötte. Felesége 1971 márciusában halt meg, melyet követően az ő vas szervezete is lassan megadta magát, elmeszesedtek az erei, árnyéka lett önmagának, rá sem lehetett ismerni a korábbi elegáns vezérőrnagyra. 1975 nyarán bekerült a Róbert Károly körüti Honvéd Kórházba, ahol 1975 augusztus 19-én meghalt. Urnáját a Farkasréti Temetőben, egy kis urnasírba, (6/1/A) Nagypám urnája mellé temették. Neve előtt, sírkövén, mai napig nem szerepel a „vitéz” szó.

Így zárult hát, egy tisztalelkű öreg katona élete, ki mindig legjobb hite és tudása szerint szolgálta hazáját, szerette családját s Istenbe vetett rendíthetetlen hittel viselte sorsát. Ezért nem meglepő, hogy a soproni erdőben felállított „Rongyos-gárdista” szobor az ő I. világháborús határvasász főhadnagyi fényképéről kapta az arcát.

Lásd továbbá:

BARÁTOSSY György és BARÁTOSSY Gábor: *De kik is vagyunk? Egy „magyar” család útja a francia forradalom guillotín-jától a kommunista akasztófaig, napjainkig.* Budapest, 2009, Pytheas Kiadó. 485 p. (v. Poltáry Vilmos és Korondi Béla életútjai fejezetek olvashatók a Honlap Könyvtárának Bibliográfiája részlegében)